

STICHTING NEXUS INSTITUUT

2017

Stichting Nexus Instituut

Jaarverslag 2017

Nexus Instituut

Kollenbergweg 1 1101 AT Amsterdam

085 047 1229

www.nexus-instituut.nl

Amsterdam, 6 juni 2018

INHOUDSOPGAVE

Activiteitenverslag 2017	3
Inleiding	3
Nexus-symposium 'Virtuoso!'	3
Nexus-lezing 'An Apology for the Law'	3
Nexus-conferentie 'The Last Revolution'	4
Nexus 74	4
Nexus 75	4
Nexus 76	5
Nexus Connect	5
Publiciteit Nexus instituut 2017	7

ACTIVITEITENVERSLAG 2017

INLEIDING

Het jaar 2017 was een keerpunt in de geschiedenis van het Nexus Instituut. Op 23 september nam het Nexus Instituut, met de Nexus-lezing van Supreme Court Justice Stephen Breyer, afscheid van Tilburg. Na ruim twintig jaar waarin het instituut kon rekenen op de genereuze ondersteuning van Tilburg University, de gemeente Tilburg en de provincie Noord-Brabant, verhuisde het kantoor begin 2017 naar Breda.

Ondanks deze grote veranderingen organiseerde het instituut ook dit jaar de vertrouwde activiteiten van onverminderd hoge kwaliteit. Het Nexus-symposium 'Virtuoso!' in juni in Amsterdam was een muzikaal hoogtepunt. Bij de Nexus-lezing kreeg het publiek de unieke kans om een van de hoogste Amerikaanse rechters te ontmoeten. Op de conferentie 'The Last Revolution' liet een volle zaal zich inspireren door een bijzonder divers sprekersensemble. Ook werden drie uitgaves van Nexus uitgebracht, waaronder een speciale uitgave met kleurenafbeeldingen.

Bij de opening van de Nexus-conferentie – exact 26 jaar na de presentatie van de eerste uitgave van *Nexus* – mocht bekend worden gemaakt dat het Nexus Instituut in 2018 naar Amsterdam verhuist, om daar met onder meer de Vrije Universiteit, de Nationale Opera & Ballet en het Koninklijk Concertgebouworkest te werken aan de oprichting van de Nexus Academy.

NEXUS-SYMPOSIUM 'VIRTUOSO!'

Wat is virtuositeit, en welke rol speelde virtuositeit in de geschiedenis van de pianomuziek? Op 11 juni nam het publiek plaats in een uitverkochte kleine zaal van het Concertgebouw, om het antwoord op deze vragen te ontdekken door een bijzondere combinatie van film, discussie en natuurlijk pianospel.

De grote pianokenner, Juilliard-docent en radio- en filmmaker David Dubal ging in gesprek met impresario Marco Riaskoff, organisator van de concertreeks 'Meesterpianisten', en concertpianisten Barbara Nissman en Rexa Han. Zij haalden herinneringen op aan hun ontmoetingen met grote musici, spraken over de magische aantrekkingskracht van Franz Liszt en gingen in op veranderingen in het hedendaagse piano-onderwijs. Barbara Nissman nam plaats achter de piano voor schitterende vertolkingen van Prokofjev, Tsjaikovski en Rachmaninov, en Rexa Han liet het publiek genieten van onder andere Chopin en Liszt.

NEXUS-LEZING 'AN APOLOGY FOR THE LAW'

De Nexus-lezing werd dit jaar gegeven door rechter Stephen Breyer van het Amerikaanse Supreme Court, het invloedrijke Hooggerechtshof van de vs, wiens vertegenwoordigers zelden buiten eigen land spreken. Het Supreme Court speelt een belangrijke rol in het interpreteren van de Grondwet en het verdedigen van de democratie en de rechtsstaat in de vs. De uitgesproken, progressieve rechter Breyer deelde zijn visie op de rol van de rechtspraak in een globaliserende wereld met het publiek aan de hand van voorbeelden uit de architectuur, de muziek en de geschiedenis van de burgerrechtenbeweging.

De Nexus-lezing vond voor de laatste keer plaats in de aula van Tilburg University, ook dit jaar bomvol publiek. Voorafgaand aan de lezing memoreerde Rob Riemen de geschiedenis van het Instituut in Tilburg en dankte hij de gemeente Tilburg en de universiteit voor de samenwerking. Na afloop beantwoordde Breyer vragen over onder andere Brexit en de politiek van benoemingen tot het Supreme Court, waarna de

toehoorders zich naar buiten snelden om een exemplaar van Breyers boek en een handtekening te bemachtigen.

NEXUS-CONFERENTIE 'THE LAST REVOLUTION'

In aanloop naar de conferentie was er uitgebreide media-aandacht voor de opvallende sprekers die Nexus in Amsterdam had uitgenodigd. In *NRC Handelsblad* verschenen uitgebreide interviews met sjeik Rached Ghannouchi, admiraal William Fallon en de Russische ideoloog Aleksandr Doegin. Meer dan duizend bezoekers vonden op een prettige herfstdag hun weg naar de Nationale Opera voor een spannende discussie over vrijheid en macht tussen vertegenwoordigers van alle grote wereldmachten en denkstromingen.

De Franse sterfilosoof Bernard-Henri Lévy opende de conferentie met een vlammend pleidooi voor democratische waarden. De wereldorde, betoogde hij, is fundamenteel veranderd: landen als Iran, Rusland, Turkije, China en Saoedi-Arabië zetten de situatie met geweld naar hun hand, terwijl de VS zwijgen en Europa zich afzijdig houdt. Gezien de opkomst van deze ondemocratische 'spookmachten' en het zich terugtrekkende Amerika is het aan Europa, aldus Lévy, om opnieuw een hoofdrol te spelen in de wereldgeschiedenis en het liberale gedachtegoed te verdedigen.

Na deze inspirerende openingszet begon het debat pas echt in de eerste rondetafeldiscussie over macht. Met de Amerikaanse admiraal William Fallon, de Venezolaanse politiek filosoof Moisés Naím, de Libische activiste Shaha Riza, de Chinese politiek filosoof Zhang Weiwei, de Bulgaarse politicoloog Ivan Krastev en de Amerikaanse intellectueel Leon Wieseltier besprak Lévy hoe het verkrijgen en uitoefenen van macht verandert door technologische en geopolitieke ontwikkelingen. Vooral tussen Lévy en Zhang Weiwei knetterde het: de laatste verdedigde het Chinese politieke model als beter alternatief voor de westerse democratie, terwijl Lévy hem hard aanviel op de mensenrechtenschendingen in China.

Na de pauze ging de discussie over vrijheid, tussen de Tsjechische revolutionair Michael Žantovský, de Russische ideoloog Aleksandr Doegin, de Canadees-Afghaanse filmmaakster en schrijfster Nelofer Pazira, de Amerikaanse strateeg Antony Blinken, de Britse historica Aileen Kelly en sjeik Ghannouchi, de leider van de Tunesische Ennahda-partij die een belangrijke rol speelde in de Tunesische Revolutie. Doegin bekritiseerde het liberalisme, en kreeg stevig weerwoord van Žantovský, Blinken en Pazira, die de individuele vrijheid met verve verdedigden. Ook het thema militaire interventie maakte bij zowel sprekers als publiek veel emoties los.

NEXUS 74

Op de Nexus-conferentie 2016 spraken internationale activisten, wetenschappers, schrijvers en filosofen over de vraag 'wat zal de wereld redden?'. In *Nexus 74* werken Ágnes Heller, Sidney Blumenthal, Elif Shafak, Miroslav Volf, Adam Zagajewski, Marcelo Sánchez Sorondo, Avishai Margalit, Douglas Mwonzora en Leif Wenar hun antwoorden verder uit in essays over Donald Trump, Afrikaanse dictators, het geloof, de grondstoffenvloek en vergiffenis.

NEXUS 75

'Een boek moet de bijl zijn voor de bevroren zee in ons', schreef Franz Kafka aan zijn vriend Oskar Pollak. Ware kunst zet ons aan het denken en geeft richting aan ons leven. Voor *NEXUS 75*, 'Leerschool der Muzen', schreven kunstenaars, musici, schrijvers en filosofen over het kunstwerk dat voor hen een ware BILDUNGSERLEBNIS was

en hoe het hun leven veranderde. Voor deze gelegenheid werd *Nexus* speciaal in kleur gedrukt, zodat de besproken schilderijen – van onder andere Rembrandt, Georgia O’Keeffe, Edward Hopper en Rafaël – konden worden opgenomen.

Michail Sjisjkin schreef een bijzonder mooi, persoonlijk verhaal over leven en literatuur, Horia-Roman Patapievici een erudiet essay over de vergeten geschiedenis van het paradijs in de kunst; Jan Terlouw legt uit waarom Orwells *Animal Farm* nog steeds relevant is en illustrator Peter Sís schreef en tekende een kleurrijke bijdrage over de avonturen van Allen Ginsberg in Praag. Ook Tugba Erdemir, Ingrid Rowland, Wilhelm Schmid, Werner Herbers, Pia de Jong, Azar Nafisi, Gary Schwartz, Bill Shipsey, Karl-Markus Gauß en Pieter Bergé schreven over het muziekstuk, schilderij of boek dat hen inspireerde. Tot slot bevat het nummer een sfeervolle klassieke tekst van Hermann Hesse over virtuositeit. Samen tonen deze teksten dat juist het werk van de Muzen ons iets wezenlijks over het leven en onze wereld kan leren.

NEXUS 76

Morele verantwoordelijkheid: al te makkelijk schuiven we haar af op technologie of gaan we haar überhaupt uit de weg. Dat tonen twee verhalen van meestervertellers Vasili Grossman en G.K. Chesterton in *Nexus 76*, ‘Onze verantwoordelijkheid’. Hoe het wel moet, laat Ralph Waldo Emerson zien in een bijzonder eigenzinnig en levenslustig essay. Samen met de Nexus-lezing van Stephen Breyer, een essay van Grossman-vertaler Froukje Slofstra over schrijverschap en verantwoordelijkheid onder het Sovjet-regime, en een diepzinnige beschouwing van rechtsfilosoof Paul Kahn over rechtsstaat en volkssoevereiniteit bieden deze stukken in *Nexus 76* een veelvormige overdenking van onze verantwoordelijkheid. Een persoonlijke overpeinzing over Mahlers *Negende Symfonie* van Lewis Thomas completeert dit nummer.

NEXUS CONNECT

In 2017 moest Nexus Connect het stellen zonder ambassadeurs en was er aan het begin van het jaar, bij de facturering, wederom een terugloop in het aantal leden. Om dit te compenseren zijn er gerichte mails naar de jongerenbezoekers van de Nexus-lezing en de Nexus-conferentie gestuurd om hen te verleiden lid te worden. Per saldo liep het ledenaantal van Connect terug, van 268 naar 241 leden. Komend jaar wordt flink ingezet op digitale mogelijkheden om nieuwe Connect-leden te bereiken en werven.

Voor Connect begon het jaar op 14 januari, met de bespreking van de klassieker *Radetzkymars*. Met ongeveer tien deelnemers van de leesgroep werd Joseph Roths meesterwerk besproken en diens essay in *Nexus 73* in café De Engelse Reet, een van zijn stamkroegen in Amsterdam.

Op 15 juli kwam de leesgroep, in andere samenstelling, wederom bijeen in Amsterdam. Ditmaal voor een bespreking van Tolstojs beroemde *Anna Karenina*, dat net in een nieuwe Nederlandse vertaling was verschenen. Met zeven geëngageerde deelnemers was ook deze bijeenkomst heel geslaagd.

Begin 2018 is de eerste bijeenkomst in Den Haag; dan bespreekt de leesgroep Cervantes’ meesterwerk *Don Quichot*. Hiervoor is contact gezocht met de jongerenorganisatie van de Nationale Opera & Ballet, dat in februari een uitvoering van *Don Quichot* heeft.

De eerste officiële activiteit van Connect vond plaats op 18 november, bij de Nexus-conferentie. In de lunchpauze mochten leden het podium beklimmen voor een persoonlijke ontmoeting met Michael Žantovský, Tsjechisch revolutionair en biograaf van Václav Havel. Alle deelnemers waren na afloop erg enthousiast over zowel de spreker als de nieuwe locatie op het podium.

In aanloop naar de Nexus-conferentie en de meet & greet met Žantovský organiseerde Nexus Connect een essaywedstrijd. Na de succesvolle samenwerking van het voorgaande jaar met opinieplatform deFusie schreven beide clubs een wedstrijd uit met als thema 'Leven in waarheid'. Van de inzendingen koos de jury 'Hoeders van de open vlakte' van filosoof Jelte Hommes als winnaar. Hommes won daarmee vrijkaarten voor de Nexus-conferentie en een aansluitend diner met de Nexus-redactie, en zijn essay wordt geredigeerd en gepubliceerd.

PUBLICITEIT NEXUS INSTITUUT 2017

Nexus Instituut

Le Point, 'Macron, l'Europe au café', 5 oktober 2017 door Sebastien Le Fol: beknopte uitweiding over de verwijzing van president Macron naar de Nexus-lezing van George Steiner 'De idee Europa'.

Nexus-conferentie 'The Last Revolution'

Trouw, 'China selecteert de beste leiders', 23 november 2017 door Gijs Moes

De opkomst van China gaat voorlopig nog niet gepaard met meer democratie. Vergeet die westerse verwachting, zegt Zhang Weiwei, het Chinese bestuursmodel is gewoon beter.

'In het Westen wordt de politiek bepaald door verkiezingen. In China gaat het om selectie én verkiezingen. Als je een van de zeven leiders van China wilt zijn, moet je een dosis ervaring hebben die niemand in het Westen zich kan voorstellen.'

'Per jaar gaan er 130 miljoen Chinezen als toerist naar het buitenland. Die gaan allemaal weer naar huis. Zouden ze dat doen als ze in eigen land geen mensenrechten hadden?'

Jelle Jeensma, blog jellejeensma.wordpress.com/, 'Hoe universeel is het westerse vrijheidsbegrip?', 21 november 2017

Rob Riemen weet al jaren vooraanstaande intellectuelen naar Nederland te halen. Deze keer waren dat bijvoorbeeld de Amerikaanse strateeg Antony Blinken, de Russische politiek filosoof Aleksandr Dugin en de Chinese partijideoloog Zhang Weiwei. Mensen wier gedachtegoed uiteenloopt en om die reden kon in de discussies op vuurwerk worden gerekend.

De Nexus-conferentie vond voor de derde keer plaats in de zaal van de Nationale Opera, een geriefelijke locatie. Het heeft iets weg van een voorstelling: als publiek kijk je naar een aantal hotemetoten uit de hele wereld die met elkaar discussiëren over spraakmakende thema's, terwijl er geen interactie met de zaal plaatsvindt. Ditmaal ging het over oorlog en vrede (m.n. in het Midden-Oosten) en over democratie en dictatuur (m.n. Europa en de Verenigde Staten tegenover Rusland en China). Op zo'n dag wordt nog eens duidelijk hoe weinig in ons land, voor een breed publiek, op hoog niveau wordt gedebatteerd over politiek interessante onderwerpen.

De Standaard, 'Amerika moet weg uit het Midden-Oosten', 20 november 2017, interview met Aleksander Doegin door Corry Hancké.

De Russische filosoof Alexander Doegin was zaterdag in Amsterdam voor de jaarlijkse Nexus Conferentie. Een dag later vertelt hij over de clash die hij daar met de Franse filosoof Bernard-Henri Lévy had. De twee mannen zijn elkaars tegenpolen.

‘Hij is alles wat ik niet ben. Lévy verdedigt de imperialistische ideologie van het Westen en vecht tegen de opkomende multipolaire wereld. Alles wat ik bewonder, keurt hij af. Alles waarvoor hij staat, vind ik fout. Het was een echte clash van ideeën. Het was boeiend, want we vertrekken allebei vanuit de idee van een eeuwenoude oorlog tussen beschavingen: de oorlog tussen Sparta en Athene of tussen Rome en Carthago. Een oorlog tussen een landmacht en een zeemacht.’

NRC Handelsblad, ‘In Washington denken ze alleen maar aan sentimenten’, 15 november 2017, interview met William Fallon door Guus Valk.

William Fallon (72), die als gevechtspiloot de bijnaam ‘Fox’ kreeg, is een zeldzaamheid in Washington. Hij is strikt partijloos. Hij verbergt zijn ergernis over politiek niet. Hij háát het, zegt hij vaak. Maar hij is vooral bezorgd over het buitenlandbeleid van de regering-Trump, en daarover wil hij praten.

‘Als ik deze regering hoor over Iran, denk ik altijd: goed, laat me dan jullie plan eens zien. Dat is er niet. In de politiek kun je overal tegen zijn, op het wereldtoneel kan dat niet. Daarom blijf ik altijd zo ver mogelijk weg van politici.’ (...) ‘Oorlogstaal spuien dient altijd maar een beperkt doel. Als je daarmee klaar bent, moet je een oorlog beginnen, óf toch weer met elkaar gaan praten. Dat is met Iran hetzelfde.’

Trouw, ‘Het spook van nieuw-rechts waart door Europa’, 14 november 2017, column door Abdelkader Benali.

‘Ondanks de aanwezigheid van rechts-populistische krachten in de politiek, lijkt onder de Nederlandse elite een mate van waakzaamheid te zijn. Maar dan valt mijn oog op een interview in NRC Handelsblad met de Russische denker Aleksandr Doegin. Adviseur van Poetin. Hij noemt zichzelf fascist. Hij is voor mensenrechten, maar niet voor homoseksuelen. En hij is fel gekant tegen het liberalisme, want dat zou de mens van zijn menselijkheid beroven.

Doegin zal de Nederlandse intelligentsia op 18 november toespreken op de prestigieuze Nexus-conferentie in Amsterdam. De ultranationalistische waanzin vindt ook in Nederland een podium.’

Doorbraak.eu, ‘Nexus Instituut biedt Russische fascist Aleksandr Dugin podium’, 14 november 2017, Rutilio Grande.

‘Alt-right heeft al vele ingangen in de politiek (Thierry Baudet, Donald Trump) en in de media (talloze internetsites). Nu biedt Rob Riemen aanstaande zaterdag de Russische alt-right activist Dugin een podium. Hij maakt daarmee het bizarre, extreme en zeer gevaarlijke gedachtegoed van de Russische activist salonfähig. Betere reclame kan extreem-rechts zich niet wensen.’

NRC Handelsblad, ‘De steun voor Trump was symbolisch’, 10 november 2017, interview met Aleksandr Doegin door Steven Derix.

‘Voor Wilders heb ik de minste sympathie, omdat hij maar één idee heeft: de islam is slecht en de Europese witte bevolking is goed. Bij andere rechtse bewegingen zijn er gedachten over een alternatief voor het liberalisme.’

(...)

‘Ik heb gepleit voor het steunen van Trump. Er bestond het idee onze lobbyisten in te schakelen, maar dat is niet gebeurd, omdat men Poetin ervan overtuigd heeft dat Hillary zou winnen. Daarom hebben onze oligarchen haar financieel gesteund.’

Dus eigenlijk besteden we er te veel aandacht aan, zegt u?

‘U kunt niet anders. Het is net als met het vliegtuig in Oekraïne (MH17, red.) – zolang u de kans had dat Rusland in de schoenen te schuiven, had iedereen het erover. Toen duidelijk werd dat het de Oekraïners waren, werd er niet meer over gepraat.’

U weet natuurlijk dat het Nederlandse OM zegt dat er bewijs is dat de Boek-lanceerinstallatie die het vliegtuig neerhaalde, is overgebracht vanuit Rusland.

‘Dat is allemaal politiek.’

In Nederland is het OM onafhankelijk.

‘Dat is naïef. In de wereld van de netwerksamenlevingen is er allang niets onafhankelijk meer.’

Knack, ‘Kremlinfluisteraar Aleksandr Doegin: “Wie in de media werkt, is per definitie een leugenaar”’, 13 december 2017, door Jeroen Zullaert

Zien we vandaag het einde van het liberalisme?

‘Het is zeker nog niet ten einde, maar het is wel zo dat de negatieve aspecten van het liberalisme zich steeds duidelijker manifesteren. Het is een soort liberaal fascisme, dat iedereen die niet minstens een iPhone 6 heeft als minder dan menselijk beschouwt. De moderniteit ziet zichzelf als een einddoel, terwijl het voor traditionalisten een keuze is. Gelukkig beginnen steeds meer mensen te begrijpen dat het liberalisme fundamenteel verkeerd is.’

NRC Handelsblad, ‘Deze Tunesiër is de wegbereider van democratie in zijn land’, 9 november 2017, interview met Rached Ghannouchi door Floris van Straaten.

‘Als je naar de periode sinds de revolutie kijkt, hebben we in totaal zeven regeringen en vijf premiers gehad. Die stabiliteit is dus relatief. We zitten nog in een overgangsfase naar de democratie. Maar het is goed op te merken dat al die regeringswijzigingen met instemming van het parlement zijn gebeurd, niet met wapens. De democratische mechanismen werken. Tunesië is het enige Arabische land waar het zo democratisch is toegegaan.’

‘Wij geloven dat de islam de gelijkheid tussen man en vrouw erkent. Daarom moedigen we ook aan dat vrouwen een rol in het openbare leven vervullen. Wij hebben in het parlement ook de wet die huiselijk geweld en andere vormen van geweld tegen vrouwen verbiedt gesteund en we hebben campagne gevoerd voor betere voorwaarden voor zwangerschapsverlof.’

***El Universal*, 'La última Revolución, según Rob Riemen', 1 november 2017 door Adriana Malvido. Spaanstalige aankondiging van de Nexus-conferentie.**

'En esta era de vértigo y búsqueda de respuestas rápidas, hay quienes todavía se reúnen a pensar el mundo y a replantearse preguntas fundamentales que la humanidad se ha hecho desde los griegos. Convocados por el filósofo holandés, Rob Riemen, intelectuales, poetas, escritores, politólogos, artistas, diplomáticos y activistas de todo el mundo, se reunirán el 18 de noviembre en el Teatro de la Ópera y el Ballet de Ámsterdam donde tendrá lugar la Conferencia Nexus 2017 con el tema "La Última Revolución".'

'In dit tijdperk van duizelingwekkende verandering en het zoeken naar snelle antwoorden zijn er toch nog mensen die samenkomen om na te denken over de wereld en om opnieuw de fundamentele vragen te stellen die de mensheid sinds de Oude Grieken hebben beziggehouden. Bijeengebracht door de Nederlandse filosoof Rob Riemen, ontmoeten intellectuelen, dichters, schrijvers, politici, kunstenaars, diplomaten en activisten van over de hele wereld elkaar op 18 november in de Amsterdamse Nationale Opera en Ballet waar de Nexus-conferentie 2017 zal plaatsvinden met het thema "The Last Revolution".'

Nexus-lezing 'An Apology for the Law'

***Brabants Dagblad*, 'Nexus Instituut zegt Tilburg adieu', 25 september 2017 door René van der Lee.**

'Met een lezing van de 79-jarige Amerikaanse opperrechter Stephen Breyer heeft het Nexus Instituut zaterdagmiddag na 23 jaar afscheid genomen van Tilburg. De cultuurfilosofische denktank gaat verder in Amsterdam.'

'Sinds de oprichting in 1994 wist het Nexus Instituut een lange stoet van intellectuelen naar Tilburg te halen voor de jaarlijkse lezing: George Steiner, Gary Kasparov, Mario Vargas Llosa, Jürgen Habermas: Nexus-directeur Rob Riemen wist ze allemaal op het podium van de Tilburgse universiteit te krijgen.'

'De Amerikaanse rechter Stephen Breyer... brak een lans voor internationale samenwerking, onder meer op het gebied van terrorismebestrijding en klimaatbeleid. Zonder de naam van president Trump ook maar één keer te noemen, maakte Breyer duidelijk dat hij niets voelt voor het America First-motto van Trump.'

***NRC Handelsblad*, 'Dit is de man die Trump kan dwarsbomen', 15 september 2017, interview met Stephen Breyer door Guus Valk.**

'Politici moeten zich met ons bemoeien. Zo worden ze populair. Mensen vragen me vaak: is het niet vreselijk dat dit land zo verdeeld is? Ja, zeg ik dan altijd, het *is* vreselijk. Dan vragen ze: vindt u ook niet dat het Congres daar iets aan moet doen? Nee, zeg ik dan. Kijk eerst eens in de spiegel. Politici gedragen zich zo, omdat hun kiezers dat willen. Anders zijn ze na de volgende verkiezing zo vervangen. Wil je meer gematigdheid? Goed, stem dan op gematigde politici. Zo niet, dan moet je leven met de leiders die we hebben.'

(...)

'Als je alleen openstaat voor inzichten die je al had, is de baan van rechter niet erg geschikt. Emoties moet je nooit de overhand laten nemen. In alle jaren dat ik in het Hof werk, heb ik hier nooit iemand horen schreeuwen. Buiten ons gebouw zeggen mensen gemene dingen over elkaar, niet hier.'